

Descoperirile arheologice de la Fratelia

Descoperirile arheologice din cartierul timișorean Fratelia au avut loc cu ocazia excavarilor pentru extragerea lutului necesar unei fabrici de cărămidă.

Ceramica grosieră descoperită aici are în compoziție pleavă, mâl sau nisip, este arsă uneori incomplet având o culoare cărămizie cu nuanțe de brun. Oalele și castroanele prezintă ornamente cu barbotină organizată sau stropită. Ceramica fină prezintă corespondențe tipologico-stilistice cu ceramica Vinca A deși în unele cazuri s-a găsit mâl în pasta vaselor sau prezintă lustruire superficială.

Formele cele mai frecvente sunt străchinile bitronconice cu umăr reliefat, castroane bitronconice. Unele vase prezintă o foarte bună lustruire, ornamente cromatice roșii-sângerii sau „black-tapped”. Cupele au piciorul de formă tronconică, goale în interior care în unele cazuri e lustruit sau pictat. Ornamentele sunt compuse din pliseuri, benzi incizat-punctate și incizii oblice dispuse în câpriori.

Aceste materiale acoperă fazele Vinca A₂ și A₃.

De asemenea un atenția arheologilor a fost atrasă de trei unelte ce s-au găsit la fața locului. Aceste obiecte sunt:

1. Daltă cu toc de înmănușate.

Dimensiunile acestui obiect, în condițiile în care a fost rupt, sunt următoarele: lungimea la ruptură 7,8cm, lățimea la ruptură 2,9cm, grosimea la ruptură 1,2cm, lățimea la bază 4,1cm, grosimea la bază 3,5cm. Gaura de înmănușate de formă dreptunghiulară are dimensiunile interioare de 1,9*1,00*3,5cm. Forma e cvasiparalelipipedică.

2. Ciocan.

Având lungimea de 9,8cm, unul din capete e de formă quasipatrolateră cu dimensiunile de 3.4*2.5cm iar celălalt capăt are suprafața de lovire dreptunghiulară măsurând 5.9*1.2cm. Are pe laturile laterale 5 nervuri paralele cu rol ornamental și pentru creșterea rezistenței uneltei. Pe suprafața ciocanului se văd urmele de îmbinare a valvelor în care a fost turnat iar partea inferioară are un aspect poros.

3. Nicovală.

Este masivă, de secțiune dreptunghiulară având lungimea de 8.9cm. La baza mică măsoară 2.4*2cm iar baza mare, care e ușor convexă, are 4.5*3.7cm. Pe cele două fețe verticale lungi sunt dispuse șase, respective 4, adâncituri rotunde, de aproximativ 0.6cm, dispuse în arc de cerc.

Uneltele au aparținut unui atelier specializat cu precădere în prelucrarea tablei de bronz și de aramă destinată confecționării vaselor, ce puteau fi ornamentate în tehnica “au repoussée”.

Încadrarea cronologică a depozitului atelier e îngreunată de lipsa unor analogii pentru uneltele descoperite. Pe baza utilității, formei și ornamentației lor arheologii au încadrat uneltele în faza Ha. B-1, perioadă în care siturile de tip Hajdu-Boszormeny cunosc o largă răspândire geografică.

În cadrul săpăturilor de salvare executate de Complexul muzeal Timiș s-au descoperit, totodată, urmele unei așezări prefeudale, în cea mai mare

parte distrusă. Bordeiele descoperite aici aveau vetre de foc ovale. Săpăturile, recuperând doar o mică parte din așezare, nu au descoperit cuptoare sau alte anexe de locuințe. Ceramica recuperată constă în: ceramică lucrată cu mâna, din pastă de proastă calitate, arsă incomplet, de culoare cărămizie și cenușiu negricioasă, categorie aflată într-un procent redus și ceramică lucrată la roată, de culoare cărămiziu-roșiatică, din pastă aspră la pipăit (mai fină și mai zgrunțuroasă), executată îngrijit și bine arsă oxidant, aparținând unor vase de tip borcan, de mărime mijlocie, unele dintre ele decorate în partea superioară cu linii orizontale și linii în val, incizate.

Bibliografie:

DRAȘOVEAN, F. – *Observații pe marginea unor materiale inedite privind raporturile dintre culturile Starcevo-Criș, Vinca A și lumea liniară din Nordul Banatului*, în APULUM XXVI, 1989 p. 9-44

MEDELEȚ Florin, *Depozitul atelier de unelte de bronz descoperit la Timișoara*, în Studii de Istorie a Banatului XIII 1987 p.1-7